

kou) tradici „*Erziehungsroman*“ a nabídla světu svůj typ románu „*vnitřního převratu*“ (V. Svatoň), který jí razantně „otevřel okno“ do Evropy.

Z filozoficko-literární diskuse nepochybně zaujaly úvahy o hranici i povaze Evropy a Ruska, související mj. s hledáním odlišností ruské a západoevropské kulturní tradice a myšlení. Kromě legendárních „švů“, sahajících až k bájným Trojským válkám v antickém Řecku a bipolárnímu rozpadu Římské říše, zasluhuji pozornost peripetie vývoje evropského *katolicismu, církevní reformace, renesance* a ruského *ortodoxního pravoslaví*, které všechny vedly ve svém důsledku k neekvivalentnímu oddělení i chápání *práva a morálky* v obou diskutovaných částech Evropy. třebaže jinak vycházely ze společného motivačního odkazu antiky i židovsko-křesťanské kultury. Složitostí naznačených problémů se trápil už i Masaryk, mj. i v přístupu k dílu a názorové základně u F. M. Dostojevského v relaci s L. N. Tolstým. Zjištění, že „*Dostojevskij chtěl dokázat, že Rusové se 'prolžou' k pravdě, kdežto Tolstoj žil a hlásal pravdu*“ (J. Franěk), mohlo nepochybně ovlivnit výsledný pozitivnější Masarykův pohled na osobnost Tolstého.

Domnívám se, že dnešní nová etapa otevřeného hledání adekvátních forem dialogu ruské a české kultury musí právě podobně zjišťované odlišnosti respektovat, využít je ke vzájemnému poznání i obohacování jednotlivých národních kultur a vyhnout se přitom nejen mechanickému a nekritickému přejímání všeho, co například ruská kultura nabízí (zejména v relaci s poválečným obdobím česko-ruského kulturního dialogu), ale současně ani nedopustit krátkozraké ignorování těch pozitivních vkladů, jimiž právě **ruská kultura obohacuje mozaikové spektrum kultury světové.**

Konferenci *TGM, Rusko a Evropa* můžeme právem pokládat za přínosnou a velmi zdařilou. Jejím kulturním vyvrcholením byl závěrečný zájezd do Lán ke hrobu TGM, kde účastníky rovněž přijal prezident V. Havel, pod jehož záštitou se také celé jednání konalo. Škoda jen, že jinak „všudepřítomné“ české sdělovací prostředky nepokládaly toto pražské odborné reprezentativní setkání za dostatečně atraktivní, aby si zasloužilo jejich ekvivalentní pozornost.

Oldřich Richterek

Biele miesta

Již druhá konference pod názvem „*Biele miesta*“ se v září 1997 konala v Nitře, tentokrát spojená s 65. narozeninami profesora Andreje Červeňáka. Současně vyšel i sborník „*Biele miesta I*“, plod konference v roce 1996. O pojetí „*bílých míst*“ se rozhořel spor: děkanka fakulty humanitních věd E. Tučná staví na první místo jakési doplňování poznatků a odstraňování „*bílých míst*“, zatímco evidentně jde i o přehodnocování dosavadních soudů, zjišťování nových souvislostí, de facto tedy o otevírání nových „*bílých míst*“ a nová vědecká hledání. Jinak věda popře samu sebe.

Konference měla tři části. V první přednesl laudatio A. Červeňáka prof. J. Kopal a sám oslavenec analyzoval „sny“ v Dostojevského Zločinu a testu a konfrontoval je s nynější situací v ruské společnosti. Na to navázala 2. část setkání, obsahující příspěvky o literatuře 19. století. I. Pospíšil (Brno) se zabýval F. Bulgarinem jako iniciátorem nových žánrů v ruské literatuře (mravně satirický román, skazová povídka, vědecko-fantastická povídka). M. Zelenka (Praha) hovořil o Jevgeniji Ljackém a jeho neznámých dějinách ruské literatury. J. Boboková (Nitra) přispěla historiografickým referátem o osobnosti a názorech M. M. Speranského. V. Matula (Bratislava) se zamyslel nad reakcí L. Štúra a mladých slovenských literátů na smrt A. S. Puškina. A. Eliáš (Bratislava) kriticky zhodnotil dosavadní překlady F. I. Ťutčeva do slovenštiny. A. Antoňák (Prešov) analyzoval pojem „soubornost“ v souvislosti s tradicemi ruské inteligence. M. Antoš (Nitra) obhajoval Červeňákův model pojmů literární směr a proud. E. Kolárová (ARS) pohovořila o školské praxi v překonávání „bílých míst“. O. Kovačičová (Bratislava) se zabývala překlady žalmů ve staré ruské literatuře a v. Rjabov eschatologickými představami ve středověkém Rusku. Ve 3. části se přeneslo tematické těžiště k literatuře XX. století. Nejprve se M. Kusá (Bratislava) vrátila k pojetí „bílých míst“. M. Zahrádka (Olomouc) polemizoval s hodnocením Gorkého Matky jako díla socialistického realismu (navrhl označení romanticko-publicistický realismus). D. Kšicová (Brno) hovořila o lyrice A. Bělého a o jeho vztahu k Někrasovovi. Š. Blichta (Prešov) seznámil konferenci s osobností Fjodora Aristova, zakladatele karpatoruské literární vědy. Medailón N. Kljujeva přednesl M. Horkovič (Banská Bystrica). Zamyšlení nad ruskou národní mentalitou bylo obsahem příspěvku L. Benedikové a E. Ondřejčkové (Nitra). O. Guzyová (Prešov) mluvila o slovenské literární kritice ve vztahu k ruské kultuře. M. Špirko (Prešov) přednesl referát o vlivu ruštiny na slovenskou literární lexiku. V závěru I. Pospíšil vyzdvihl podnětnost konference. Příspěvky budou publikovány ve sborníku *„Biele miesta II“*.

Miloš Zelenka

Za Vladimírem Kostfícou

Rok 1998 byl posledním rokem života vynikajícího českého rusisty prof. PhDr. Vladimíra Kostfíci, DrSc. (nar. 21. 2. 1933 v Petrovicích u Karviné), vedoucího katedry slavistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, po roce 1990 prorektora této univerzity, uznávaného odborníka na ruskou literaturu 19. století, autora knih *V. M. Garšin a ruské malířství* (1970), *Próza N. S. Leskova* (1980), *Umělecký odkaz N. G. Pomjalovského* (1983) a syntetického triptychu *Studie z ruské klasické literatury* (1986), spoluautora *Malého slovníku rusko-českých literárních vztahů*, autora stovek studií, odborných recenzí, článků a pojednání v populárním a denním tisku, spolutváře a příspěvatele ročenky *Rossica Olomucensia*, čas. Čs. rusistika, *Slavia* a zahraničních slavistických periodik (zejména ruských a polských). Přispíval také do